



UNIVERSITÄTS-  
BIBLIOTHEK  
PADERBORN

## Universitätsbibliothek Paderborn

**Theses Theologicae In quibus exhibentur quaedam  
Observationes circa aliquot ex LXV. Articulis A  
Sanctissimo Domino Nostro Innocentio XI. Condemnatis**

**Huygens, Gommarus**

**Lovanii, [1684?]**

**urn:nbn:de:hbz:466:1-40484**





Th. 2170.

D. IV  
3.

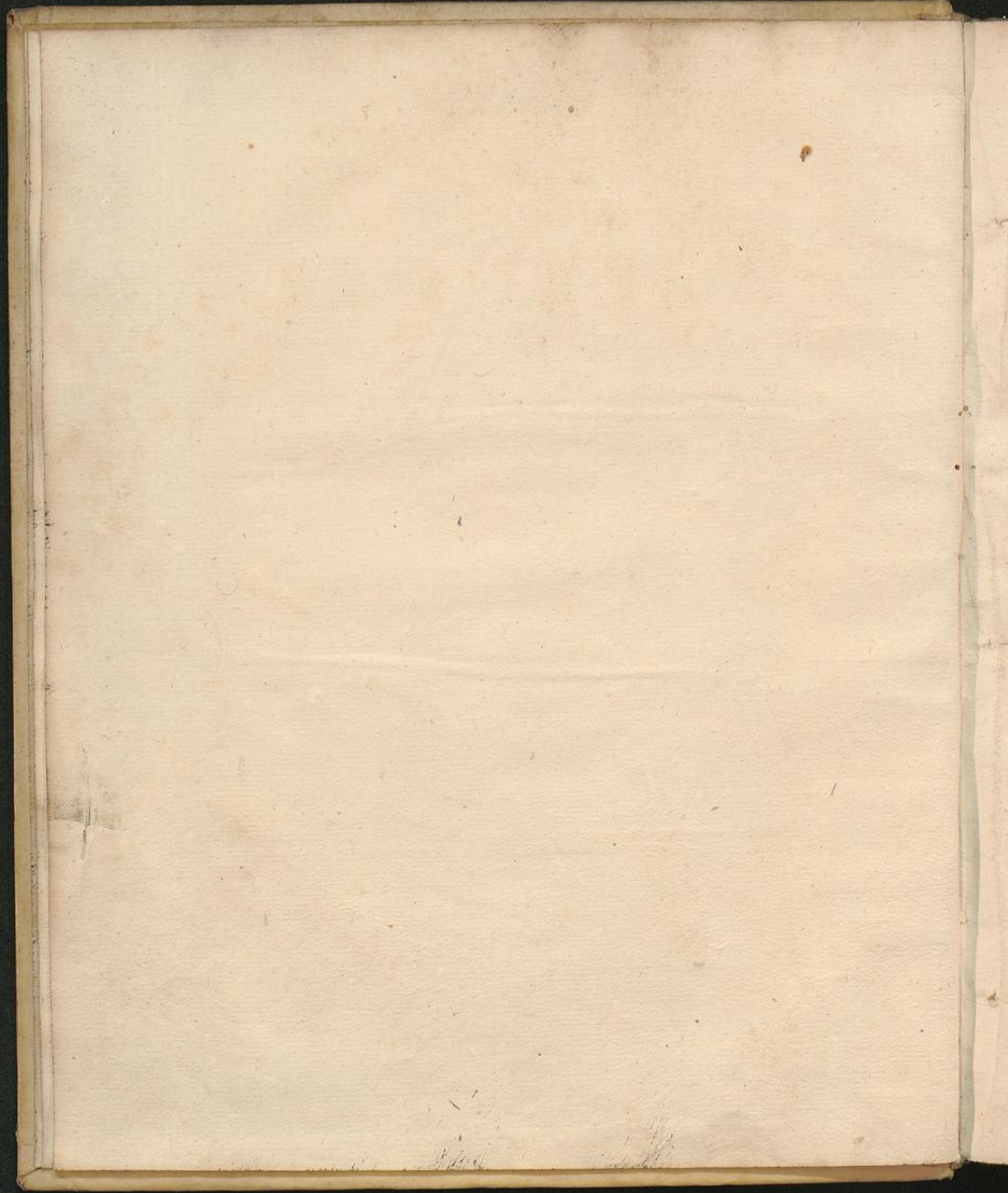








IN  
SILVIO MORRIS  
APPENDIX  
PROPOSITIONES





**T H E S E S**  
**THEOLOGICÆ**

In quibus exhibentur quædam Observationes  
circa aliquot ex LXV. Articulis

A SANCTISSIMO DOMINO NOSTRO

**INNOCENTIO XI.**

**CONDEMNATIS.**

Q U A S

P R Æ S I D E

EXIMIO VIRO DOMINO AC MAGISTRO NOSTRO

**GUMMARO HUYGENS**

L Y R A N O,

DEFENDET

**JACOBUS VERNIEL** Antverpiensis

In Collegio ADRIANI VI. Pontificis, die 27. Januarii 1684.



L O V A N I I,

Typis **GUILLIELMI STRYCKWANT**, sub aurea Lampade,



## CONCLUSIO PRIMA

*In anterioribus Thesisibus clare demonstratum est, quod per Decretum prohibens 65. Propositiones, Lovanienses non sint condemnati, sed eorum Adversarii.*



N<sup>o</sup> Thesisibus Historico-Theologicis 7. Octobris superiori anno defensis ostidimus imprimis generatim de 65. Propositionibus, quas proscripsit SS. D. N. Innocentius XI. quod per harum condemnationem non Lovanienses, sed eorum Adversarii sint condemnati. Deinde argumentum istud speciatim prosecuti sumus circa 12. primas; nunc idem agendum foret circa reliquas, nisi per anteriores Theses istud jam aded esset manifestum, ut pro certo habeamus quod Adversariorum nullus posthac amplius audebit, saltem palam, edicere quod per Decretum 65. Propositionum Lovanienses (quod antè conari fuerant multis persuadere) sint condemnati; siquidem ex illis nostris Thesisibus cuilibet patet quod Lovanienses pro 65. Propositionum condemnatione obtinendâ egerint, eamque reipsâ impetraverint; quodque pro illa jam obtenta Sanctissimo Domino gratias egerint. In iisdem nostris Thesisibus ostensum est ex Memoriali Hispanico & Specimine quodam per ipsos Adversarios editis, eos quantum potuerunt laborasse ac instituisse, ne illarum Propositionum ulla ad sollicitationem Lovaniensium proscriberetur: ergò non Lovanienses, sed Adversarii per Decretum 65. Propositionum sunt condemnati. Præterea ex horum doctrina, qua docent non oportere ut semper ex charitate vivamus, ac proinde licere ut ex cupiditate, non pauca illarum Propositionum sunt natae. Per aliam eorundem doctrinam, quam veluti principium sibi statuerunt, de usû scilicet probabilium, Propositiones istæ sunt confirmatae, Per tertiam eamque rursus fundamentalem ipsorum maximam, quod scilicet gratia sufficiens omnibus etiam scelestissimis & nihil de Deo cogitantibus semper adsit, quaedam illarum Propositionum natae, quaedam stabilitæ videntur, dum præcepta Dei per Adversarios eoque emolliuntur, enervantur & inflectuntur, ut homines etiam ita indispositi iis adimplendis sine ulteriori Dei auxilio tandem sufficiant. Hæc in dictis nostris Thesisibus latius ostensa sunt; prout etiam, quod ex tribus famosis Lovaniensium principiis, de Deo ut Fine cordis & actionis, de Deo item ut morum Regulâ, & similiter de Deo ut Principio effectivo ratione gratiæ per se efficaci, propositiones condemnatae nec nasci, nec stabiliri potuerint: quin potius quod per nostra principia, ac potissimum per primum de Deo ut fine, destruantur. Deinde in istis nostris Thesisibus probavimus, quod 65. Propositiones non sint conformes Scripturæ S. SS. Patribus, ac potissimum Augustino, quorum lectionem plurimum commendant Lovanienses; sed quod recentioribus quibusdam Theologis ac Casuistis conformes sint, quorum lectionem mirè commendant Adversarii. Denique toti mundo notum esse quod Lovanienses ab Adversariis non de nimia laxitate, sed de intolerabili, ut aiunt, rigore accusentur. Jam verò nemini dubium est, quin 65. Propositiones omnes omnino, nullâ prorsus exceptâ, ob nimiam laxitatem sint proscriptæ. Hæc in sæpè dictis nostris Thesisibus dilatata, declarata & probata Lector reperiet, ut proinde frustraneum existimemus circa reliquas 65. Propositionum eandem conclusionem, quod nimirum non Lovanienses, sed eorum Adversarii sint condemnati, singulatim iterum probare. Quare occasione decimæ-tertiæ propositionis & aliquot sequentium conabimur utilem circa varias illarum materias doctrinam tradere, undè etiam adverti poterit quanto intervallò Lovaniensium Theologia Moralis distet à morali Adversariorum.

CON-



## CONCLUSIO SECUNDA.

*Frustrà dicunt Adversarii in fruitione creaturarum, quam licitam censent, adhibendam moderationem, cum moderationis mensuram nunquam exprimant.*

**D**Ecima tertia inter condemnatas ita sonat: *Si cum debitâ moderatione facias, potes absque peccato mortali de vita al cuius trisari, &c.* Observatio: Notum est quod Adversarii licitum censeant ut quis creaturis affectu inhæreat, eas non referendo ad Creatorem; quam doctrinam Scripturæ, Patribus & Specialiter Augustino contrariam esse ostendimus in Thesis de *Charitate*, nunc verò occasione Propositionis 13. observatu dignum, doctrinam istam causam esse, quod Adversarii sit admodum familiare, ut quemadmodum in hac Propositione, ita quoque in aliis quàm plurimis, ubi de fruitione creaturæ tanquam finis agunt, doctrinam suam exprimant cum his similibusvè limitationibus: *si moderatè, si cum debita moderatione facias*, non exprimendo interim moderationis istius regulam, sive non exprimendo mensuram juxtâ quam moderatio sit adhibenda. Neque id mirum: etenim cum secundùm ipsos creaturis frui, sive eis propter se inhærecere, non referendo illas ad Deum licitum sit, nullum omninò peccatum agnoscunt in hoc, quod quis in creaturis statuatur finem ultimum suæ actionis, id est, sic in illis constituat finem, ut non referat ad alium finem. Porro ea est ejusmodi finis natura, ut appetatur sine mensura ad alium finem, sive sine moderatione quæ desumatur ex alio fine, imò juxtâ S. Th. quidquid ut finis (intellige qui non est simul medium) appetitur, illimitatè, sine moderatione, sine mensura appetitur, "Appetitus finis, inquit 2. 2. q. 27. art. 6. in corp. in omnibus actibus, est absque fine & termino.", Et quæst. 184. art. 3. in corp. "In fine non adhibetur, aliqua mensura, sed solum in his quæ sunt ad finem.", Hinc nîl mirum quod Adversarii, dum licitum pronuntiant creaturis tanquam finibus frui, sed moderatè, ut aiunt, sive cum moderatione, non assignent istius moderationis regulam; hanc enim assignare in illorum sententia de licita fruitione creaturarum reverà difficillimum est, & juxtâ S. Thomam impossibile. Secus in sententia Augustini ac Lovaniensium, secundùm quos creaturis veluti mediis ad Deum relatis uti, non verò ut finibus propter se frui ac inhærecere licet. Nam in iis quæ ad aliud tanquam finem ordinantur, mensura est ipse finis. "In omnibus, appetibilibus & agibilibus mensura est finis: quia eorum quæ appetimus & agimus, oportet propriam rationem ex fine accipere. Non enim Medicus dat tantum de medicina quantum potest, sed secundum proportionem ad sanitatem: quam quidem portionem si medicina excederet vel ab ea deficeret, effet immoderata.", S. Thom. 2. 2. quæst. 27. art. 6. in corp. Hinc nos inter & Adversarios magnum intercedit discrimen circa modum tradendi doctrinam de usu & fruitione creaturarum. Nos dicimus quod creaturis uti liceat, cum moderatione scilicet desumendâ ex proportionem ad finem: ex. gr. quod potu & cibo uti liceat propter illam constitutionem corporis, quæ congruit ut anima secundùm cuiusque vocationem Deo inhæreat & illi subjiciatur. Conformiter loquimur de usu honorum ac divitiarum: nec enim aliter his uti licitum dicimus, nisi cum ea moderatione, quæ servit ut mediantibus illis nunc Deo vivamus, atque ut hoc pacto mereamur Deo in æternum vivere. Quàm perspicui nos sumus in designatione mensuræ moderationis illius, cum qua creaturis veluti mediis uti licitum dicimus; tam obscuri sunt Adversarii nostri, dum dicunt quod creaturis ut finibus cum moderatione frui liceat: quandoquidem moderationis istius mensuram, ut jam dictum, non designent. Nec sistit hæc res in sola diversitate modi tradendi nostram & illorum doctrinam: nam qui nostram sequuntur, cibum, potum, honores, divitias, scientias & creaturas quascumque non aliter amandas ac usurpandas existimant, nisi quatenus & quantum serviunt ipsis, ut ipsi



Deo serviant; hinc alimentis solummodo veluti medicamentis utendum dicunt, opibus & creaturis aliis ut vehiculis, quibus ad Patriam proficiscamur. Qui verò secundum Adversariorum doctrinam vitam instituunt, existimant sibi licere comedere & bibere ob solam voluptatem; honores, & laudem humanam quærere propter se; divitias appetere & congregare sine ordine ad Deum; & quod moderationem atinet, sicut Adversarii eam circa fruitionem honorum & divitiarum vel omnino non exprimunt, vel exprimunt quasi non exprimerent, exprimendo scilicet moderationem sine moderationis mensurâ; itaque quoque qui eorum doctrinæ in praxi insistant, honores, laudes, divitias, scientias & creaturas alias non solum propter se, sed etiam illimitatè & sine moderatione appetunt.

Adversarii nostri nunquam poterunt ostendere hanc suam Doctrinam in Patribus esse fundatam: hi enim juxta morem Scripturæ S. uti de hac loquitur S. August. l. 3. de Doct. Christ. c. 10. non præcipiunt nisi charitatem, nec culpant nisi cupiditatem. Facilius nobis esset probare quod hæc doctrina nascatur ex eodem fonte, ex quo quinta inter 65. *An peccet mortaliter, qui actum dilectionis Dei semel tantum in vita eliceret? Condemnare non audeamus.* Item ex quo sexta: *Probabile est, ne singulis quidem rigoroze quinquenniis per se obligare præceptum charitatis erga Deum.* Veluti etiam septima, *tunc solum obligat; quando tenemur justificari, & non habemus aliam viam quâ justificari possumus.* Ejusdem genii est octava, *comedere & bibere usque ad satietatem ob solam voluptatem non est peccatum, modò non obsit valetudini.* Prout etiam nona, *opus conjugii ob solam voluptatem exercitum omnino penitus caret culpâ ac defectu veniali.* Accedit etiam duodecima. *Vix in secularibus invenies, etiam in regibus superfluum statui; & ita vix aliquis tenetur ad elemosynam, quando tenetur tantum ex superfluo statui.* Siquidem hæc omnes Propositiones supponunt licitum esse ut homo Christianus ex cupiditate potius quam ex charitate vivat. Nostra verò doctrina, quam hæc conclusione tradidimus, est illa ipsa quam expressimus in Thesis de Charitate, ubi eam ex Scriptura Sacra, potissimum conclusione 3. 4. & 5. probavimus; & ex PP. Concl. 6. quibus hæc addimus. *Ve qui conjugitis domum ad damum, & agrum agro copulatis usque ad terminum loci. Isai 5. item Reliquum est ut & qui habent uxores tamquam non habentes sint.... & qui utuntur hoc mundo tamquam non utantur. 1. Corint. 7. Pro omnibus mortuus est Christus, ut & qui vivunt jam non sibi vivant, sed ei qui pro ipsis mortuus est & resurrexit. 2. ad Corint. 2. Qui Christi sunt, carnem suam crucifixerunt cum vitiis & concupiscentiis. Gal. 5. Nemo nostrum sibi vidit, & nemo sibi moritur: sive enim vivimus, Domino vivimus, sive morimur, Domino morimur. Rom. 14. Debitores sumus non carnè ut secundum carnem vivamus; si enim secundum carnem vixeritis, moriemini. Rom. 8. Spiritu ambulate, & desideria carnis non perficietis. Gal. 5.* Huc pertinent omnia loca Scripturæ Sacræ, quibus aut vetamur ire post concupiscentias, aut Deo jubemur vivere, vel spiritum Christi habere, quem qui non habet, pronuntiatur non esse ejus, id est, non esse Christi. His consonat Augustinus, qui de alimentis lib. 10. Confessionum c. 31. loquitur his verbis: "Hoc me docuisti, Domine, ut quemadmodum medicamenta, sic alimenta, sumpturus accedam., & lib. 1. de Doct. Christ. c. 35. postquam docuerat omnibus rebus illis fruendum esse, quas æternas atque incommutabiles vocat, cæteris autem utendum esse, ut ad illarum fruitionem pervenire possimus; explicans qualiter diligendæ res creatæ, ait: "Non quasi mansoria quâdam dilectione & delectatione, sed transitoria, potius, tamquam viæ, tamquam vehiculorum, vel aliorum quorumlibet instrumentorum, aut si quid congruentius dici potest, ut ea quibus ferimur propter id ad quod ferimur diligamus., Consentit S. Thom. "Appetitus, inquit, vanæ gloriæ vitium importat: potest autem gloria dici vana tripliciter. Uno modo ex parte rei..... Tertiò ex parte ipsius qui gloriam appetit, qui videlicet appetitum gloriæ suæ non refert in debitum finem, puta ad honorem Dei vel proximi salutem., 2. 2. quæst. 132. art. 1. c.

C O N -



## CONCLUSIO TERTIA.

*Ordo Amoris ab Augustino & Lovaniensibus stabilitus invertitur per Propositionem 14. cujus occasione latius de ordine & perturbatione amoris agitur.*

**R**eflexio ad Propositionem 14. *Licitum est absoluto desiderio cupere mortem patris, non quidem ut malum patris, sed ut bonum cupientis, quia nimirum ei obventura est pinguis hereditas.* Hæc propositio, prout & aliæ quam plurimæ ab Adversariis assertæ, impingit in ordinem quem post Augustinum Lovanienses inter amores nostros servandum dicunt. Ille justè & sanctè vivit, inquit Augustinus, qui rerum integer æstimator est; ipse est autem qui ordinatam dilectionem habet, ne aut diligat quod non est diligendum, aut æque diligat quod vel minùs vel ampliùs diligendum est, aut minùs vel ampliùs, quod æquè diligendum est. Ex quibus verbis inferitur illud Augustini de morib. Eccles. cap. 15. *Virtus est ordo amoris.* Sicuti etiam quòd vitium sit inordinatio amoris, id est, perversus sive malus amor. Neque enim, teste Augustino Epist. 45. faciunt bonos vel malos mores, nisi boni vel mali amores. Porro ut evidentius appareat quâ ratione propositio 14. & aliæ quam plurimæ Adversariorum ordini amoris post Augustinum à Lovaniensibus præscripto adversentur, observandæ quædam Regulæ quæ ex isto ordine per necessariam consequentiam deducuntur, quarum prima hæc est: summum & optimum bonum præ omnibus est diligendum. Secunda: creaturæ rationales præ irrationalibus sunt diligendæ, & vita corporalis præ rebus inferioribus. Tertia: bona æterna præferenda sunt temporalibus, spiritualia corporalibus & publica privatis. Consequentia per quam Regulæ istæ inferuntur cuilibet apparebit manifesta, modò consideret, quod ex Augustino & ratione clarum est, talem debere esse ordinem amoris, qualis est ordo rerum: siquidem evidens est, quod quæ in dictis Regulis diximus præ aliis esse amanda, sint istis aliis meliora. Primæ regulæ, adeoque & antecedenti ex quo inferitur repugnant specialiter propositiones illæ, quibus Adversarii expressè vel consecutivè dicunt, licitum esse constituere aliquando finem ultimum agentis, sive cordis in aliquâ creaturâ, id est, licitum esse creaturam aliquam amare amore prædominante. Consecutivè id dicunt Adversarii in illis quæ inter condemnatas sunt 5. 6. & 7. quod patet ex Thesis nostris 7. Octob. anno 1683. defensis, & fusius ex Thesis de *Charitate*. Siquidem in Thesis illis manifestam ostendimus hanc consequentiam: Deus moraliter loquendo aliquando non amatur amore prædominante, ergò moraliter loquendo creatura tunc amatur amore prædominante, sive in creatura tunc constituitur finis ultimus. Iterum manifestam dicimus esse hanc consequentiam: Deus aliquando non amatur amore prædominante, ergò creatura tunc amatur amore prædominante, sive in ea constituitur finis ultimus: nam si Deus non amatur amore prædominante, evidens est quòd creatura amabitur amore prædominante, ac proinde Propositionibus per quas Adversarii dicunt Deum non debere semper amari amore prædominante, consecutivè asserunt quòd liceat aliquando creaturam amare amore prædominante, sive constituere finem ultimum in creatura: quod repugnat primæ regulæ à nobis ex ordine amoris illatæ. Facile quoque est ostendere quòd eidem huic regulæ ex ordine amoris illatæ repugnet Adversariorum impugnatio, seu potius doctrina illorum, quâ nostram de amore Dei prædominante moraliter semper habendo impugnant: dum enim hanc impugnant, consecutivè asserunt quòd aliquando, moraliter loquendo, possumus sine peccato mortali creaturam amare amore prædominante, sive in illa constituere finem ultimum. Jam enim toties diximus & iterum repetimus evidentissimè sequi: sub peccato mortali tenemur, moraliter loquendo, numquam constituere finem ultimum in creatura, ergò sub peccato mortali debemus semper, moraliter loquendo, Deum amare amore prædo-



minante. Quidquid proinde ex doctrinâ nostrâ de amore Dei prædominante illi intulerint, nos per consequentiam quam nemo negare poterit inferemus ex doctrina, quam quilibet admittere debet: sub peccato mortali tenemur, moraliter loquendo, nunquam constituere finem ultimum in creatura. Desinant ergo Adversarii, posthac saltem, impug-nare doctrinam nostram de amore Dei prædominante; vel tandem aliquando ostendant illegitimam esse consequentiam hanc: non licet unquam, moraliter loquendo, constituere finem ultimum in creatura, ergo moraliter loquendo, semper Deus amandus est amore prædominante. Regulæ secundæ ex ordine amoris per nos illatæ quæ hæc est: Creaturæ rationales præ irrationalibus sunt diligendæ, & vita corporalis præ rebus inferioribus, potissimum quoad secundam ejus partem repugnat Propositio 14. de qua hic agitur, quatenus secundum illam in ordine amoris hæreditas præfertur vitæ patris: siquidem per eam indulgetur filio, ut absolutò desiderio velit patrem privari vitâ ut ipse obtineat hæredita-tem. In primam regulæ partem impingunt quibus equi, canes, picturæ, flores magis cordi sunt quàm famuli & ancillæ, aut alii homines, præcipuè pauperes. An & qualiter hic rei sint Adversarii nostri, ipsorum conscientiæ relinquo. Non possum equidem non exprimere, me mirari reperiri hodiè aliquos, qui magis detestentur, persequantur & muniis Ecclesiæ magis indignos censeant Pastores qui se suosque per Arctam Cæli viam ducunt, quàm Ecclesiasticos qui equos, canes, picturas, flores, ut alia omittam, magis cordis habent quàm suos subditos. Contrâ eandem regulam, & præcipuè partem secundam docuerunt Adver-sarii tradendo 30. 31. 32. & 33. inter 65. quæ vitam hominum rebus inferioribus postponunt. Contra eandem etiamnum docent licitum esse pro bonis fortunæ, quæ ipsi magni momenti vocant, occidere invasorem. Adversus dictam regulam sentis, si excuses militem, cui vilior est hostis vita, quàm chlamys ejus vel equus, & idèd vel illo solo, vel eo præcipuo sine in bello hostem occidi posse existimes. Adversus eandem agis, dum merè propter honorem aut lucrum temporale vitam propriam in bello vel peste morali periculo exponis. Patuit hinc quàm multis titulis contrâ ordinem amoris sentiant, qui bella, etsi adferant mala longè atrociora quàm bello omisso essent secutura, ob res aliquas temporales jure sibi debitas indicere vel admittere licitum putant. In regulam tertio loco ex ordine amoris illatam, hanc scilicet: Bona æterna præferenda sunt temporalibus, spiritualia corporalibus & pu-blica privatis, quoad primam & secundam ejus partem ipso suo agendi modo impingunt, qui sibi & suis primùm sive principaliter quærunt temporalia, quasi non esset à Christo dic-tum, *Quærite primò regnum Dei & justitiam ejus, & hæc omnia adjicientur vobis*; imò ac si dictum foret, quærite primum temporalia, & regnum Dei ac justitia ejus adjicietur vobis. Hunc affectum, etsi admodum communem & summè perniciosum, rarissimè vi-demus, audimus & legimus ab Adversariis nostris culpari, sed è contrâ summè culpant eos qui semper Deo, sive semper ex amore Dei vivendum esse sentiunt. Similiter contrâ utramque istius regulæ partem peccant qui privatâ autoritate occidendo invasorem vitæ, satis ostendunt se vitam suam temporalem præferre salutem æternæ proximi. Contrâ ter-tiam dictæ regulæ partem docent Adversarii, minus capaces ad Magistratum aliavè publica officia posthabitis capacioribus commendari aut promoveri posse. Contrâ omnes istius re-gulæ partes docent quod ad animarum curam commendando, suffragando, assumendo, neglectis dignioribus promovere liceat minùs dignos. Contrâ primam quidem: quotquot enim per promotionem dignissimi fuissent salvandi, jam verò dum minùs dignus promo-vetur, damnantur, iis omnibus qui ad istam promotionem concurrerint exprobrare pote-runt, quod felicitas sua æterna postposita fuerit bono temporali, ob quod minùs dignus promotus fuit. Contrâ secundam iidem docent; quia vitam spiritualem non unius, sed tot hominum, postponere permittunt rebus istis carnalibus (sive sint amicitia, consangui-nitas, favor humanus lucrum aut commodum temporale) ob quas ad promotionem mi-nùs



nus digni concurratur. Quod etiam hoc doceatur contra tertiam illius regulæ partem, clarum est; quia privatum istud ex cuius affectu fit illa promotio, præfertur communi salutis populi. Facile est hinc colligere quomodo in omnes istius regulæ partes peccent ipsi minus digni, qui se commendando, &c. promovent ob respectum aliquem terrenum ad ejusmodi munia, cum exclusione digniorum. Secundò colligitur similiter peccare eos qui etsi legitime vocati, & tanquam magis digni in ista intraverint; jam tamen factâ mutatione notabili, sive ex parte sua, sive ex parte aliorum, atque ita minus digni effecti, ob motivum aliquod temporale in muniis istis manent cum exclusione aliorum quos norunt digniores, ac omnibus attentis honorem Dei ac salutem proximi per eos magis promorum iri.

#### CONCLUSIO QUARTA.

*Multipliciter Ordinem amoris directè invertit hoc nimis generaliter acceptum principium: Dum causa habet duos effectus, unum bonum & alterum malum, licet eam ponere intendendo effectum bonum, & permissivè se habendo ad malum: Indirectè eundem Ordinem invertit commune principium de usu Probabilium.*

**T**ertia Regula ex ordine amoris superiùs illata hæc est: Bona æterna præferenda sunt temporalibus, spiritualia corporalibus, & publica privatis. Omnibus ejus partibus adversatur hæc quorundam regula nimium generaliter accepta: *Dum causa habet duos effectus, unum bonum & alterum malum, licet eam ponere intendendo effectum bonum, & permissivè se habendo ad malum.* Etenim in istâ generalitate accepta 1. extendit se ad omnes casus, quibus causa ponitur ob effectum bonum temporalem, etiam qualemcumque, permissivè se habendo ad effectus malos, etiam quoscumque, oppositos bonis æternis: 2. ad casus quibus causa ponitur ob effectum aliquem bonum corporalem, permissivè se habendo ad effectum malum oppositum bonis spiritualibus: 3. ad casus quibus causa ponitur intendendo bonum privatum, & permissivè se habendo ad malum oppositum bono publico. Ex illâ generali Regulâ verosimiliter promanavit hæc propositio, quæ est 62. inter condemnatas: *Proxima occasio peccandi non est fugienda, quando causa aliqua utilis aut honesta non fugiendi occurrit.* Item 63. *Licitum est querere directè occasionem proximam peccandi pro bono spirituali nostro, vel proximi.* Item (ut ad hominem, quemadmodum aiunt, loquamur) 30. 31. 32. & 33. permittentes homicidium propter res temporales ibi expressas: dicunt enim similibus propositionum authores ac defensores occisorem in talibus non intendere mortem invaloris, sed solum permissivè se ad eam habere: quod si verum foret, etiam permissivè se solum haberet qui abortum procuraret ne puella deprehensa grâvida occidatur aut infametur; atque ita quod execrabile est, foret licitum. Vide 34. & 35. inter condemnatas. Quin imò eum in modum loquendo de permissione, vix unquam reperitur casus quo causa habens effectum, etiam pessimum, non poterit poni licitè ob aliquem effectum quem bonum vocant conjunctum, idque juxta regulam, *quando causa habet duos effectus &c.* in generalitate quam jam culpavimus acceptam. Multa ergò circa hanc regulam consideranda sunt: & primò quidem videndum an positio causæ non sit lege naturali aut positivâ huic personæ absolutè prohibita. Si ita, non licet ponere causam ob effectum bonum; ex. gr. non licet mentiri ob quemcumque effectum bonum. Non licuit etiam Saûli non expectato, ut jussus erat, Samuëlis adventu offerre Sacrificium, etsi in illa oblatione intenderit effectum valdè bonum. Vide 1. Reg. cap. 13. Secundo considerandum quanta sit bonitas in effectu qui intenditur, & malitia in altero qui permittitur: Uti non solum considerandum quid boni malivè mox sequetur, sed quid etiam in longum tempus; ex. gr. non solum



solum expendendum quantum boni hoc anno in his hominibus sequetur ex reformatione quam quispiam vult introducere in aliqua communitate, sed quantum etiam successu temporis; item in aliis qui his morientibus succedent. Similiter expendendum non tantum quid mali hoc tempore, aut in iis qui jam vivunt ex certa dispensatione vel relaxatione sequetur, sed etiam quantum postea, item quantum in aliis, vel ab aliis, qui ejusmodi dispensationem aut relaxationem, viri alicujus fortassis boni exemplo inductam, in diuturniorem ac majorem perniciem extendent. Insuper huc spectat observare quanta sit verisimilitudo quod effectus bonus obrinebitur, & quod malus sequetur. Tertio expendendum quam malitiose ac foede causa influat in effectum malum: magis siquidem effectus malus cavendus in causa quae magis malitiose ac magis foede in ejusmodi effectum influit. Quarto specialiter animadvertendum an huic homini non incumbat praeter aliis specialis obligatio procurandi ejusmodi effectum bonum, aut avertendi istum effectum malum. Item an officium generale non adferat obligationem majorem ad effectum bonum potius ponendum, quam ad malum cavendum. Quod officium speciale attinet, haereticis ex. gr. infectura certum regnum magis est impedienda a Rege proprio, quam ab alio: morum corruptio in certa Parochia magis est impedienda a proprio Parocho, quam ab alieno: impudicitia vel alii corrupti mores in hoc juvene vel puella magis impediendi debent ab illorum parentibus, ita quidem, ut hinc fieri posset ut Rex alienus, Parochus alius, &c. non habentes istam specialem obligationem erga antedictos, possent licite regnum suum expurgare ab haereticis, Parochiam a meretricibus, etsi sequeretur inde dicta infectio prioris regni vel Parochiae; ad quam infectionem non posset proprius Rex aut Parochus ob bonum posterioris regni vel Parochiae se habere permissivè. Quod officium generale attinet, generaliter habemus obligationem ut caeteris paribus, imò multum saepe disparibus, potius dicamus veritatem aedificaturam aliquos, quam ut taceamus eam scandalizaturam alios. *Alia est ratio verum tacendi*, inquit Aug. cap. 16. de bono perseverantiae, *alia verum dicendi necessitas. Causas verum tacendi longum est omnes querere vel inferere: quarum tamen est & haec una, ne peiores faciamus eos qui non intelligunt, dum volumus eos qui intelligunt facere doctiores, qui nobis aliquid tale tacentibus doctiores quidem non fiunt, sed nec peiores fiunt. Cum autem res vera ita se habet, ut fiat peior nobis eam dicentibus ille qui capere non potest; nobis autem tacentibus, ille qui potest: quid putamus esse faciendum? Nonne potius est dicendum verum, ut qui potest capere capiat, quam tacendum, ut non solum id ambo non capiant, verum etiam qui est intelligentior, ipse sit peior? Qui si audiret & caperet, per illum etiam plures discerent. Quo enim est capacior ut discat, eo magis est idoneus ut alios doceat.* In omnes dictae regulae tertiae partes, imò in omnes penè totius Theologiae regulas, saltem consecutivè impingit generale principium, quo licitum censent quidquid veluti absolutè licitum, sive legi non contrarium defenditur ab uno alterovè illorum quos doctos vocant & probos; siquidem ex illo principio inferitur licite peractum esse quidquid juxta 65. propositiones ab Innocentio XI. & 45. ab Alexandro VII. condemnatas veluti licitum ab ejusmodi Authoribus defenditur; prout & alia quam plurima, quibus teste Cardinale Bona, ut saepius dictum, mandata Dei & Ecclesiae tot limitationibus & perniciosis interpretationibus convellunt, ut vix detur praecepto locus. Principium istud de usu probabilium cum suis Consecrariis contra ordinem amoris per legitimam consequentiam inferitur, atque eo modo stabilitur ex iis quae in quibusdam Theisibus 12. Julii anni 1683. hinc Lovanii defensis Conc. 9. dicuntur his verbis: *Certum tenes & incertum dimittis, ubi conscientiam tibi formas ex opinione certo & practice probabili, qua nititur motivo secundum se quidem fallibili, sed gravi, ex quali vir prudens & consideratus in rebus magni momenti concludere solet: & additur: si vis vocare hanc moraliter certam, de nomine non litigabo; si vis probabiliorum dicere non repugno, nam sua cuique opinio est probabilior, aut verè probabilis non est.* Hinc namque conficitur quod sua cuique opinio

NON



non solum probabilior, sed etiam moraliter certa erit, adeoque quod sua cuique opinio juxta illius Thesis auctorem erit certa ac secunda morum regula. *Contra veram, Germanamque ac practicam probabilitatem nihil solidi ex Scripturis, nihil ex Decretis Alexandri VII. & Innocentii XI. nihil ex Patribus aut antiquis Scholasticis affertur*, inquit idem: ad qua nos 7. Octobris superiori anno: "Assertionem hanc quoad singulas partes destruere conabimur, ubi clarius dixerit quid ad *veram Germanamque & practicam probabilitatem requiri*, & sufficere sentiat. Quibus nunc addimus, ubi istud dixerit (nam haecenus nihil respondit) nos ostensuros quod vera illa germanaque & practica sua probabilitas inferat principium antedictum de usu probabilium cum omnibus suis consecutariis; ac propinde cum inversione totius Ordinis amoris. Quae haecenus occasione Propositionis 14. dicta sunt, dici etiam poterant occasione 15. quae aequae ac 14. amoris ordinem invertit: sic enim habet: *Licetum est filio gaudere de parricidio parentis à se in ebrietate perpetrato, propter ingentes divitias inde ex hereditate consecutas.*

## CONCLUSIO QUINTA.

*Examinatur an & qualiter ordinem amoris invertat, qui medium nobilius ad finem ignobiliorem ordinat.*

**D**Um hic de ordine amoris agimus non abs re futurum credimus, si inquiramus an necessarium sit, ut rectum amoris ordinem invertat is, qui personam aut rem aliam digniorem veluti medium ordinat ad aliud quidpiam minus dignum tanquam finem. Pro quo notatu dignum, quod non raro eveniat ut amicum qui in magno apud nos est pretio, pro re quam longè minoris aestimamus consequendam interponamus; quin Sanctos ipsos, imo etiam Augustissimum Altaris Sacrificium & invocationem SS. Trinitatis pro consequendis rebus temporalibus rectè, ut habet Ecclesiae praxis, impendimus. Sed haec omnia non habent in nostro affectu nudè rationem medii, nam quod Christum Dominum attinet & SS. Trinitatem, quidquid illinc (si rectè) ad honorem ipsius Christi & SS. Trinitatis expectamus, ut patet ex sententia Augustini de actibus referendis in Deum. Notandum praeterea quod Deus finis ultimus cordis nostri sive agentis maneat, quamdiu iusta moralem loquendi modum saepius antè explicatum verum est, quod in nobis praedominetur amor Dei. Ex quibus consequitur quod amore Dei illum in modum in nobis praedominante, nunquam cum illo consistat ut Deus absolute ac in fundo cordis nostri, sive respectu ipsius agentis sit nudum medium, etiamsi fortè esset tale in certà actionum serie. Ex his omnibus patet. 1. Non esse necessarium ut omnis finis in illà actionum serie, in qua ipse est finis, sit in majori pretio quam medium: instantia enim sive exceptio est quando illud medium in eadem actionum serie est finis ulterior; prout fit quando per Sacrificium quo Christum offerimus, petimus gratias aut res temporales ex amore Christo tanquam ultimo fini per illas serviendi: quo casu non invertitur ordo amoris. 2. Patet quod medium dignius quam sit finis possit in fundo cordis, sive absolute respectu ipsius agentis esse in majori pretio quam finis, esto hic sit ultimus in istà actionum serie; atque ita non debet ideo absolute ac respectu ipsius agentis tunc inverti amoris ordo: sed cum medium ut tale non ametur nisi propter finem, ut medicamentum merè propter sanitatem, adeoque sub illà ratione minus quam finis; patet 3. quod in certà actionum serie invertatur ordo amoris, dum in illa quod dignius est ex. gr. Sacrificium incruentum, adhibetur merè ut medium ad aliquid minus dignum. Porro etsi hoc, sicut inordinatum, ita etiam malum ac peccatum sit; est tamen longè minus quam foret, si etiam respectu ipsius agentis, id est, ratione amoris cor ipsum possidentis Sacrificium incruentum foret nudum



dum medium, & temporalia finis: tunc enim hæc absolute loquendo & in fundo cordis respectu ejusmodi agentis essent in majori pretio quam Sacrificium incrementum. Nec refert quod ejusmodi agens intellectu ac judicio pluri etiamnum appetitur Sacrificium Altaris quam temporalia; quia voluntate equidem & amore hæc pluri appetitur. Quæ hactenus de æstimatione mediorum & finis hic diximus conformia sunt Augustino lib. 83. quæst. 30. "Omne quod ad aliud referendum est, inferius est quam id ad quod referendum est.", Item lib. 2. de Serm. Domini in monte cap. 24. "Si propterea Evangelizamus ut manducemus, vilius habemus Evangelium quam cibum.", Longè proculdubio gravius perstringit hæc sententia eos qui in fundo cordis, sive ratione amoris cor ipsum possidentis stabilierunt in se hanc inordinationem, quam alios, qui tantum in una transeuntium actionum serie hic & nunc semel prædicant ut manducant. Quod pari ratione intelligendum de illis qui Sacramentorum administrationem, aliaque similia; vel per affectum cordis possessorem, vel per actum unum aliquem transeuntem ordinant ad necessitatem aliquam temporalem: sicuti pejus est in fundo cordis habere creaturam pro fine ultimo, vel, ut aliàs dicitur, pro fine ultimo agentis; quam creaturam hic & nunc habere pro fine ultimo secundum quid, sive in certa actionum serie; quod posterius fit quoties creatura amatur non propter Deum. Quod de iis mox diximus qui Sacramentorum administrationem, Evangelii prædicationem, aliasque functiones Ecclesiasticas in certâ actionum serie tantum, non verò per amorem cor possidentem, eò dirigunt ut vivant, quod inquam, de illis diximus, etsi possit habere locum post statum, officium aut beneficium Ecclesiasticum jam assumpta; non tamen perinde in horum acceptatione: nam ordinis perverso quæ in acceptatione contingit, solet proficisci ex affectu fundum cordis occupante. Præterea dum quispiam Ecclesiastica illa munia officii instar ut inde vivat assumit, non tantum unam alteramve functionem ad terrena ordinat; sed quodammodo omnes in una omnium radice, scilicet assumptione ejusmodi status: sicut qui assumit minus dignum neglecto digniori, non perinde agit, ac si unam functionem minus dignè exerceret; sed quasi in unâ omnium radice, promotione scilicet minus digni, millenas functiones minus dignas præ magis dignis simul & semel prælegit. Ex his collige promeribus indagandis plurimum servire ut quis noscat quid veluti finis, quid ut media ab homine Christiano habendum: deinde quid reipsâ quis pro fine, quid pro mediis habeat: maximè verò quem amorem cæteris omnibus prædominantem (cujus indicia vide in Theisibus nostris de *Charitate*) veluti præcipuum cordis possessorem habeat; & consequenter quis sit huic agenti finis simpliciter ultimus. Porro quò finis hic visior, quò sphaera ejus causandi major, eò magis inordinate, eoque plura se præstantiora infra se depretiari cogit: ex gr. si quis habeat cor possessum prædominante sui, suorumque promotionis amore, si quidem hic sit admodum vehemens, non raro evenit, ut quodam modo loquendi sacra & profana, Ecclesiæ item ac Reip. bonum, imò Deum ipsum veluti media in finem istum præ cæteris dilectum referat. Liceat igitur nobis de hoc hominum genere dicere, quemadmodum in Psalm. 77. Augustinus loquitur de Judæis: *Qui propter beneficia terrena, inquit, Deum quærebant, non utique Deum, sed illa quærebant.* Liceat, inquam, dicere: hoc hominum genus, quod ob sui suorumque promotionem Reip. Ecclesiæ, ac Religionis negotia tractat, ac propterea Deum colit, non Reip. aut Ecclesiæ bonum, non Religionem aut Deum ipsum, sed sui aut suorum promotionem quærit. Ex his patet quantum animarum scandalum ac perniciem attulerint, qui Propositiones 5. 6. & 7. inter condemnatas docuerunt; quandoquidem ex illis evidenter confectarium sit, quod toto penè vitæ tempore liceat loco finis simpliciter ultimi pro creatore habere creaturas.



CONCLUSIO SEXTA.

*Semper vivendum est ex Fide, imò etiam ex Spe & Charitate.*

**P**ropositio 16. *Fides non censetur cadere sub præceptum speciale & secundum se. & 17. Satis est actum fidei semel in vita el cere. Item 65. Sufficit Mystrium SS. Trinitatis & Incarnationis semel credidisse, redolent indolem Propositionum 5. 6. & 7. de Deo amando, vel potius non amando. Uti harum occasione in prioribus nostris Theſibus de 65 Propositionibus ostendimus semper ex Charitate, sive ex dilectione Dei vivendum esse; ita occasione illarum, utpote agentium de fide, ostendemus vivendum esse semper ex fide; & subindè ob materiæ connexionem, quòd ex tribus virtutibus Theologicis, Fide, Spe & Charitate semper sit vivendum. Apostolus Paulus tertio, nimirum in Epist. ad Rom. ad Gal. & ad Hebræos post Prophetam Habacuc pronuntiat indefinitè & doctrinaliter, adeoque universaliter: *Iustus ex fide vivit*, ut sensus sit: quilibet iustus, dum justè vivit, ex fide vivit. Ex quo confectarium est quòd sicut semper est vivendum justè, ita semper vivendum sit ex fide. Perperam hæc intelliges de fide habituali otiosâ: nam sicut illa nihil agit, ita ex illâ nemo agitur; nec proindè ex illa vivit. Eandem conclusionem, quod nimirum ex fide semper vivendum sit, probant hæc & similes Scripturæ S. sententiæ: *oportet semper orare & non desicere. Luc. 18. Sine intermissione orate. 1. ad Theſſalon. 5. &c.* Etenim ut oremus quemadmodum oportet, varia credenda sunt, & imprimis ipsa vita æterna, in ordine ad quam omnia petenda sunt; secundò credendum est Deum promississe quòd qui petit accipit, qui quærit invenit, & pulsanti aperietur; tertio credendum quòd iustitia quam primùm quærere, & propter quam cætera desiderare debemus, detur à Deo; nam teste Apostolo ad Rom. 10. *ignorantes iustitiam Dei & suam quærentes statuere iustitiæ Dei non sunt subiecti*: quartò credendum quòd sit *unus Mediator Dei & hominum homo CHRISTUS JESUS*; nam in ejus nomine, ut ipse iussit, & prout Ecclesia in orationibus, quas Collectas vocant, facere solet, petenda sunt quæ in oratione rectè petuntur: Ergo sicut semper orandum, ita semper credendum est. Facile quoque esset ex eodem antecedente inferre, quòd sicut semper credendum, ita semper sperandum & semper amandum sit. Quis enim petit bona æterna, nisi illa speret consequi? Deindè quis rectè bona aliqua petit, nisi petat ex amore illius, cui hæc & in æternum vivere debet? Undè est illud Augustini: *amore petitur, amore quaritur, amore pulsantur. De moribus Eccles. c. 17. & alibi: Charitas ipsa gemit, Charitas ipsa orat.* Hinc inferre licet illud ejusdem in Epist. 121. ad Probam: *In ipsâ ergo Fide, Spe & Charitate continuatò desiderio semper oramus.* Prædictam conclusionem, quâ ex fide semper vivendum dicimus, probant illa Scripturæ Sacræ loca, ex quibus constat vivendum esse ex Christo, manendo in illo sicut palmes in vite; vivendum esse secundum Christum, intuendo illum tamquam vitæ nostræ idæam; vivendum esse Christo tamquam fini, in quem nostra dirigamus, Loca sunt: *Sicut palmes non potest ferre fructum à semetipso, nisi manserit in vite, sic nec vos, nisi in me manseritis. Jo. 15. Item, ego sum via. ib. 14. Et generatim quibus Christus dicit quòd debeamus ipsum sequi. Denique: Pro omnibus mortuus est Christus, ut & qui vivunt jam non sibi vivant, sed illi qui pro ipsis mortuus est & resurrexit. Cor. 2. c. 5.* Eidem nostræ conclusioni favet illud B. Iob. *Militia est vita hominû super terram*: nam in istâ (ut significat modus loquendi) continuâ pugna, hæc est victoriâ quæ vincit mundum, fides nostra. 1. Ioan. 5. In eadem jubemur adversario nostro diabolo resistere fortes in fide. 1. Pet. 5. & prout monet Ephesios Apost. *in omnibus sumere scutum fidei.* Ephes. 6. Probatur etiam dicta nostra conclusio vel ex hoc solo, quòd homo Christianus debeat semper vivere secundum Maximas Evangelii; ac proindè morali quodam modo loquendi, semper credere maximas Evangelii. Ex his omnibus manifestè sequitur non posse admitti doctrinam illo-*



rum, qui existimant sufficere, si actus fidei exerceatur semel, quater, decies, aut vigesies in anno. Nec subsistere doctrinam illius, qui in nuperis Theſibus anno 1683. defensis, contentus fuit si actus fidei *sapius* in vita repetatur: prout non subsistit illa, secundum quam eidem sufficit, si *sapius* in vita amor Dei prædominans iteretur: nam si toto reliquo vitæ tempore liceat habere amorem creaturæ prædominantem, sive finem ultimum constituere in creatura; cur non licet semper? Et similiter si liceat aliquando vivere non ex fide, cur non semper? Præterea quomodo poterunt Christiani toties interesse ut oportet incruento Altaris Sacrificio sine fide in Christum, cujus passionem, & potissimum mortem hic commemorare & annuntiare iustum est? Quomodo, inquam, hoc poterunt Christiani adeo frequenter, si actus fidei non nisi semel in vitâ exerceatur;

### CONCLUSIO SEPTIMA.

*Ostenditur quod morali quodam modo loquendi semper vivendum sit ex fide Christi ut salvantis per sua merita.*

**M**anifestum est imprimis ex multis Scripturæ locis quod Deus nos benedixerit omni benedictione spiritali in Christo, ita ut sine Christo nihil, quod nimirum salutare sit posimus facere; constat, inquam, non esse aliud sub celo nomen datum hominibus in quo oporteat nos salvos fieri. 2. Manifestum est, quod sicut iis qui in deserto morſi erant à serpentibus ignitis non sufficiebat quod serpens æneus esset exaltatus, sed oportebat in illum aspiciere; ita iis qui ab infernali Serpente læsi sunt non sufficit quod Christus sit exaltatus in Cruce, sed necessarium est ut in Christum sic exaltatum suspiciant per fidem: *Sicut Moyses exaltavit serpentem in deserto, ita exaltari oportet Filium hominis, ut omnis qui CREDIT in eum non pereat, sed habeat vitam æternam.* Joan. c. 3. Hinc S. Petrus non solum dixit nos emptos esse pretioso sanguine quasi Agni immaculati; 1. Petr. c. 1. sed insuper dicit omnia quæ ad vitam & pietatem, donata nobis esse PER COGNITIONEM ejus. 2. Petr. c. 1. Conformia hæc sunt præcipuo argumento Epistolæ ad Romanos, quod est docere gratiam & justitiam non haberi nisi ex Deo, & per fidem meritorum Christi. *Iustitia Dei*, inquit Rom. 3. *PER FIDEM Iesu Christi.* Et ibidem: *justificati gratis per gratiam ipsius, per redemptionem quæ est in Christo Iesu, quem proposuit Deus propitiationem PER FIDEM in sanguine ipsius.* Superest ut jam tertio loco ostendamus quod illa cognitio Christi, sive fides in Christum debeat, morali quodam modo loquendi, semper haberi. Posset fortassis hic servire, quod qui non vivunt ex fide Christi, ut patuit in Judæis, proni sint in Pelagianismum, ex quo (nimirum Pelagianismo) nascitur quod *ignorantes Dei justitiam & suam quærentes statuere, justitia Dei non sint subjecti.* Hoc verò uti semper cavendum, ita Pelagianismus semper cavendus; ac proinde hoc titulo saltem periculosum est non vivere ex fide Christi, juxta moralem quemdam loquendi modum. Si hæc ad probandum quod sic semper vivendum sit ex fide Christi, non in omni rigore sufficere existimes, en aliud argumentum: omnis gratia, & quidquid ad salutem spectat, ut patet ex antedictis, petendum est in nomine Salvatoris, & prout habent Collectæ Ecclesiæ, petendum est *per Dominum nostrum Iesum Christum*; ergo omnis gratia petenda & expectanda est per merita Christi: ergo sicut semper orandum per merita Christi, ita morali quodam modo loquendi, semper credendum in Christum merentem, ut gratia Christi ex meritis Christi per fidem in Christum impetretur. Quæ hæc conclusione dicta sunt probant quod oporteat, moraliter loquendo, semper credere in Christum ut salvantem per merita. Facile etiam est ex iis quæ anteriori Conclusionem dicta sunt colligere quod aliis insuper titulis fides in Christum sit semper morali quodam modo loquendi, exercenda: illic enim ostensum est, semper esse vivendum ex Chri-



Christo, manendo in Christo sicut palmes in vite; deinde vivendum esse secundum Christum, intueno illum tamquam vitæ nostræ ideam; præterea vivendum esse Christo tamquam fini in quem nostra dirigamus. Porro visum est quæ obligationem exercendi actus Fidei, Spei & Charitatis concernunt fusiùs hic tractare, quia agitur de illis penes quæ propriè loquendo vita Christiana discernitur à gentili: sublatis namque exercitiis Fidei, Spei & Charitatis super sunt in reliquis virtutibus sola earum officia, ut vocant, ratione quorum non differt vita Christiana à gentili; cum etiam in hac virtutum officia passim reperiantur, ut visum fuit in Romanis adhuc gentilibus. Vide Augustinum contra Julianum, potissimum l. 4. c. 3. ubi inter cætera extat famosum illud: *Noveris non officiis, sed finibus à virtutibus discernendas esse virtutes.* Hinc dicit Augustinus Enchirid. c. 3. *Fide, Spe & Charitate colendum Deum.* Et c. 4. subjungit: *Hæc enim maxime, imò verò sola in religione sequenda sunt:* secundum quem loquendi modum rectè dixeris, dum de obligatione exercendi Fidem, Spem & Charitatem agitur, agi de obligatione cultûs divini; adeoque de re maximi momenti. Hinc visum est Theologis Lovaniensibus nuper ad S. Sedem deputatis ibidem inter alia sua dogmata apertè edicere, quòd per Fidem Spem, & Charitatem obligemur divinæ Majestati continuo, saltè virtualiter adhærere.

### CONCLUSIO OCTAVA.

*Ex iis qua in famoso Specimine doctrinæ Theologicæ per Belgium manantis ex Academia Lovaniensi allegantur in defensionem Propositionis 18. consecrarium est quod vera germanaque ac practica probabilitas, quam quidam pro morum regula sufficere nuper asseruit, reverà non sufficiat.*

**P**ropositio 18. *Si à potestate publica quis interrogetur fidem ingenue confiteri, ut Deo & fidei gloriosum, consulo; tacere ut peccaminosum per se non damno.* Hæc Propositio, quemadmodum tot aliæ inter 65. manifestè repugnat Scripturæ Sacræ, in qua Luc. 9. dicitur: *Qui me erubuerit & meos sermones, hunc Filius hominis erubescet cum venerit in Majestate sua.* Nihilominus uti reliquas 65. Propositionum, ita etiam hanc conati sunt laxitatum patroni ab imminente sibi condemnatione subducere: in quem finem dicunt in famoso Specimine, dictam doctrinam passim extare in libris præcipui nominis Theologorum. Notet hic Lector quò loco apud illos sint recentiores isti Theologi, qui Propositionem hanc scandalosam & in praxi perniciosam in libris tradiderunt; ut nimirum eos non vereantur compellere Theologos præcipui nominis. Hinc collige 1. quòd sententia quæ passim extat in libris Theologorum quos laxitatum patroni vocant præcipui nominis, eo ipso tempore quo passim ab illis Theologis & ab aliis docebatur, id est, ante condemnationem, fuisse ad minus scandalosam & in praxi perniciosam: nam ut sæpè dictum, quia ante condemnationem talis erat, idcirco condemnata fuit. 2. Collige doctrinam quæ laxitatum patronorum judicio habet probabilitatem eminentem (talem siquidem agnoscere debent in Propositione quam passim extare dicunt in libris præcipui nominis Theologorum) eo ipso tempore quo talem probabilitatem habet, posse esse scandalosam & in praxi perniciosam. Quid ad hæc illi qui etiamnum hodiè probabilitatem veluti morum regulam statuere non verentur? Quid ille qui in Thesis defensis 12. Julii anno 1683. dicit: *Contra veram germanamque ac practicam probabilitatem nihil solidi ex Scripturis, nihil ex Decretis Alexandri VII. & Innocentii XI. nihil ex Patribus, aut antiquis Scholasticis adfertur?* Expectamus, prout dictum Conclusionem 5. definitionem veræ, germanæ ac practicæ probabilitatis: & interea quæro an veram suam germanamque ac practicam probabilitatem non fateatur competiisse Propositioni 18. quæ in famoso Specimine in defensionem 65. Propositionum edito passim extare



dicitur in libro *principii nominis Theologorum*? Si affirmet illi competiisse, necesse est ut admittat quod Propositio habens veram germanamque ac practicam probabilitatem fuerit, etiam tempore quo illam habebat, scandalosa & in praxi perniciofa; quodque proinde contra veram germanamque ac practicam illius Authoris probabilitatem nonnihil solidi allegetur ex Decreto Innocenti XI. Si neget Propositioni 18. competiisse veram suam, germanamque ac practicam probabilitatem; quot ergo & quales ad veram germanamque ac practicam probabilitatem censet requiri Theologos? Quot, inquam, & quales, si non sufficiat passim ipsis fatentibus *existare in libro principii nominis Theologorum*? Priusquam ad subsequentem Propositionem progrediamur, notatu dignum, talis naturæ esse hanc 18. ut si cum ea simul teneas 26. & 27. de usu restrictionum mentalium, prorsus tibi persuasum habebis, quod sine ullo peccato, etiam veniali, poteris (modo velis uti restrictionibus mentalibus) coram Tyrannis fidem exterius negare, intelligendo intrâ te aliquid aliud quod in animo tenes: neque enim peccare te existimabis mentiendo aut pejerando, quia ab utroque excusabit 26. quæ sic habet: *si quis vel solus vel coram aliis, sive interrogatus sive propria sponte, sive recreationis causa, quocumque alio sine juret se non fecisse aliquid quod revera fecit, intelligendo intrâ se aliquid aliud quod non fecit, vel aliam viam ab ea in qua fecit, vel quodvis aliud additum verum; revera non mentitur, nec est perjurus. Nec peccare te existimabis fidem non profitendo; nam excusabit 18. quæ sic habet: si à potestate publica quis interrogetur &c.*

### CONCLUSIO NONA.

*Propositiones minuentes, & potissimum negantes obligationem exercendi actus supernaturales Fidei, Spei & Charitatis mirè consentiunt doctrina asserenti gratiam requiri ad libertatem.*

**P**ropositio 19. ita sonat: *Voluntas non potest efficere ut assensus fidei in seipso sit magis firmus, quam mereatur pondus rationum ad assensum impellentium: 20. Hinc potest quis prudenter repudiare assensum quem habebat supernaturalem. 21. Assensus fidei supernaturalis & utilis ad salutem stat cum notitiâ solùm probabili revelationis; imò cum formidine quâ quis formidet, ne non sit locutus Deus. Eiusdem naturæ est 4. de qua, cum suo loco nimis pauca, nunc plura dicenda sunt. Sic habet: Ab infidelitate excusabitur infidelis non credens ductus opinione minus probabili. Quisquis Propositiones 16. 19. & 18. de fidei exercendæ & confitendæ præceptis agentes considerat una cum his quatuor jam expressis, facile advertit quòd laxitatem Patroni in suis illis sententiis, quas probabilitatis titulo tutas morum regulas censebant, eousque fuerint progressi, ut omnem penè fidei exercendæ ac confitendæ obligationem, ac ferè omnem ipsius Fidei, ut ita loquamur, supernaturalitatem eliminaverint: genio non ab simili ab eò, quo in primâ condemnatâ per Alexand. VII. (quæ maximè conformis est illorum doctrinæ de gratiâ ad libertatem requisitâ) dixerunt: *Homo nullo unquam vitæ suæ tempore tenetur elicere actum Fidei, Spei & Charitatis ex vi præceptorum Divinorum ad eas virtutes pertinentium*: dico hanc esse conformem doctrinæ illorum quâ docent, gratiam requiri ad libertatem: nam hoc dicendo, fateri debent gratiam non esse gratiam, sed naturam, sicuti sublati præceptis Fidei, Spei & Charitatis admittere debent, non superesse obligationem, nisi ad ipsa virtutum moralium officia, id est, non nisi ad ea, quæ (quod libenter cum ipsis fatemur) sufficit gratia ad libertatem requisita, sive gratia quæ non est gratia, sed natura. En quo inclinât, imò verius quo per necessariam consequentiam ducit ac complit doctrina asserens gratiam ad libertatem requiri: quomodo enim*



enim cum hac doctrina confisteret, quempiam obligari ad supernaturalia? Etenim ad eorum adimpletionem vel requiris aliquam gratiam ultrà liberum arbitrium sive libertatem, & tum destruis doctrinam de gratia necessaria ad libertatem, vel dicis ultrà liberum arbitrium non requiri ulteriorem gratiam ad supernaturalium adimpletionem; & tunc contrà suppositum non erunt ista supernaturalia, sed naturalia. Conformiter ergo ad doctrinam suam de gratia requisita ad libertatem dixerunt: *Homo nullo unquam vita sua tempore tenetur elicere actum Fidei, Spei & Charitatis ex vi preceptorum divinatorum ad eas virtutes pertinentium.* Dum mentem advertis ad hunc Patronorum laxitatis procedendi modum, non diffuculter colligis, quod prorsùs consequenter ad dictam doctrinam de gratia requisita ad libertatem, vel potiùs ad eorum doctrinam de libertate requirente talem gratiam, asseruerint & modò adhuc asserant (quod tamen manifestè contrariatur Scripturæ Sacræ) Christo non fuisse impositum præceptum de subeundâ pro nobis morte. Hæc occasione propositionum condemnatarum quas hæc conclusione citavimus, & potissimum ratione propositionis primæ inter condemnatas ab Alexandro VII. cuius hic incidit mentio. Nunc superest ut quemadmodum sub initium hujus conclusionis promissum, agamus de Propositione quartò loco expressa in Decreto Innocentii XI. *Ab infidelitate excusabitur infidelis non credens ductus opinione minus probabili.* Ubi hanc Propositionem admiseris, omnes omninò Infideles excusare poteris ab infidelitate, loquendo nimirum de opinione minus probabili, prout de ea loquuntur laxitatum Patroni: nam si de probabilitate ipsorum intrinseca, ut vocant, Propositionem intelligas, facillimum est infidelibus in sui excusationem exquirere ratiunculas aliquas, quæ erunt tam plausibiles respectu ipsorum Infidelium, quam respectu Fidelium fuit ratio excusandi à peccato mortali illos, qui vel totâ vitâ semel tantum, vel ne quidem semel Deum amant; item quàm est illa, ob quam Catholici aliqui Theologiam profitentes excusarunt Judicem, qui sententiam dicit contrà illum, cuius jus est magis probabile, & secundum illum, cui competit jus minus probabile. Si verò Propositionem mox allegatam intelligas de probabilitate extrinsecâ, facillimè rursus omnem omninò infidelem, qui fidem amplecti renuit, ab infidelitatis peccato excusabis: nullâ siquidem difficultate infidelis quicumque pro suâ infidelitate excusandâ reperiet unum alterumvè in hæresi, aut alia infidelitate socium, quem ipse doctum & probum existimet; non secus quàm docti & probi à fidelibus quibusdam æstimati fuerunt illi, qui propositiones manifestius enormes inter 65. tenuerunt ac tradiderunt. Multò magis ipsi Infideles semetipsos excusabunt, persuasi ab infidelitate se excusari non credentes ductos opinione minus probabili, maxime dum inter se comparant vivendi modum, quem indulget infidelitas, & eum quem præcipit vera fides: si tamen hunc expendant, prout eum proponunt præcipuè Scripturæ Sacræ Maximæ, ut sunt, *qui vult venire post me abneget semetipsum, tollat crucem suam quotidie, & sequatur me. Qui Christi sunt carnem crucifixerunt eum vitis, & concupiscentiis, &c.* Dico si tamen eum expendant prout his sententiis exprimitur: nam si existimant non alium vivendi modum requiri à fidelibus, quàm fit ille quem concedunt Propositiones ab Alexandro VII. & Innocentio XI. condemnatæ, non multum ab illo abhorrent: quandoquidem vix nisi penes externa aliqua, eaque non admodum molesta differret ab illo quem deberent relinquere; imò ab illo quem relinquere deberent plura veluti omninò illicita traduntur, quæ tamen ad fidem accedendo licita ipsis fierent, si dictarum Propositionum doctrina subsisteret: non enim credibile est, quòd ex. gr. Romani adhuc Infideles licitum censuerint judicem posse judicare juxtâ opinionem etiam minus probabilem; aut posse occidi furem pro conservatione unius aurei; vel aliquem licitè occidi pro impactâ alapâ; vel quia jus habentem ad Cathedram injustè impedit. Omitto alia complura, ut de restrictionibus mentalibus, de furtis famulorum & famularum. His adde quòd dicunt, detrahentis auctoritatem magnam sibi noxiam, falsò crimine elidere licere, &c. Ne tamen existimes, quòd hæretici doctrinam suam de justitia imputa-



imputatiã deferere voluissent pro illa quæ traditur per antedictas Propositiones condemnatas : etsi enim per has horrenda admodum velut licita tradita fuerint ; incomparabiliter plura & longè magis horrenda licita facit doctrina eorum de iustitiã imputatiã ; per hanc enim docere præsumunt , nihil omninò , quantumvis reverà & in se culpabile , in peccatum imputari illis , qui sunt , ut aiunt , de fœdere , atque ita non solum illa quæ secundùm dictas propositiones aguntur , sed & insuper quæcumque alia , sive dicta , sive facta , sive concupita legi aternæ contraria , iis qui de fœdere sunt non imputantur in culpam sive peccatum. Vide librum Gallico idiomate conscriptum , cui Titulus *Le Renversement de la Morale de JESUS CHRIST par les Calvinistes.*

## I M P E R T I N E N S .

**S**icut Liber continens aliquas propositiones veras & aliquas falsas condemnari potest ; ita propositio copulativè affirmans sensum verum & sensum falsum ( ex. gr. hæc , *Deus non vult omnes homines salvos fieri* ) adeoque sicut potest liber condemnatus continere propositionem veram , etiam potest propositio condemnata habere sensum verum. Nullo proindè nituntur fundamento quæ Author Thesium defensorum Lovanii die 24. Novemb. 1683. profert , ac si omnis sensus propositionis condemnatæ deberet esse condemnatus.

## A L I U D .

**Q**uæ S. August. lib. 3. de libero arbit. c. 19. dicit de peccatis pœnalis ignorantie & difficultatis , sive concupiscentie , solummodò significant quòd ista non sint peccata tantæ libertatis , prout fuit primum Adami : quare non magis hinc inferitur quòd Augustinus adversetur sententie nostræ de ignorantia juris naturæ , quàm ex eodem loco inferatur nunquam peccari ex ignorantia neque concupiscentia.

## F I N I S .







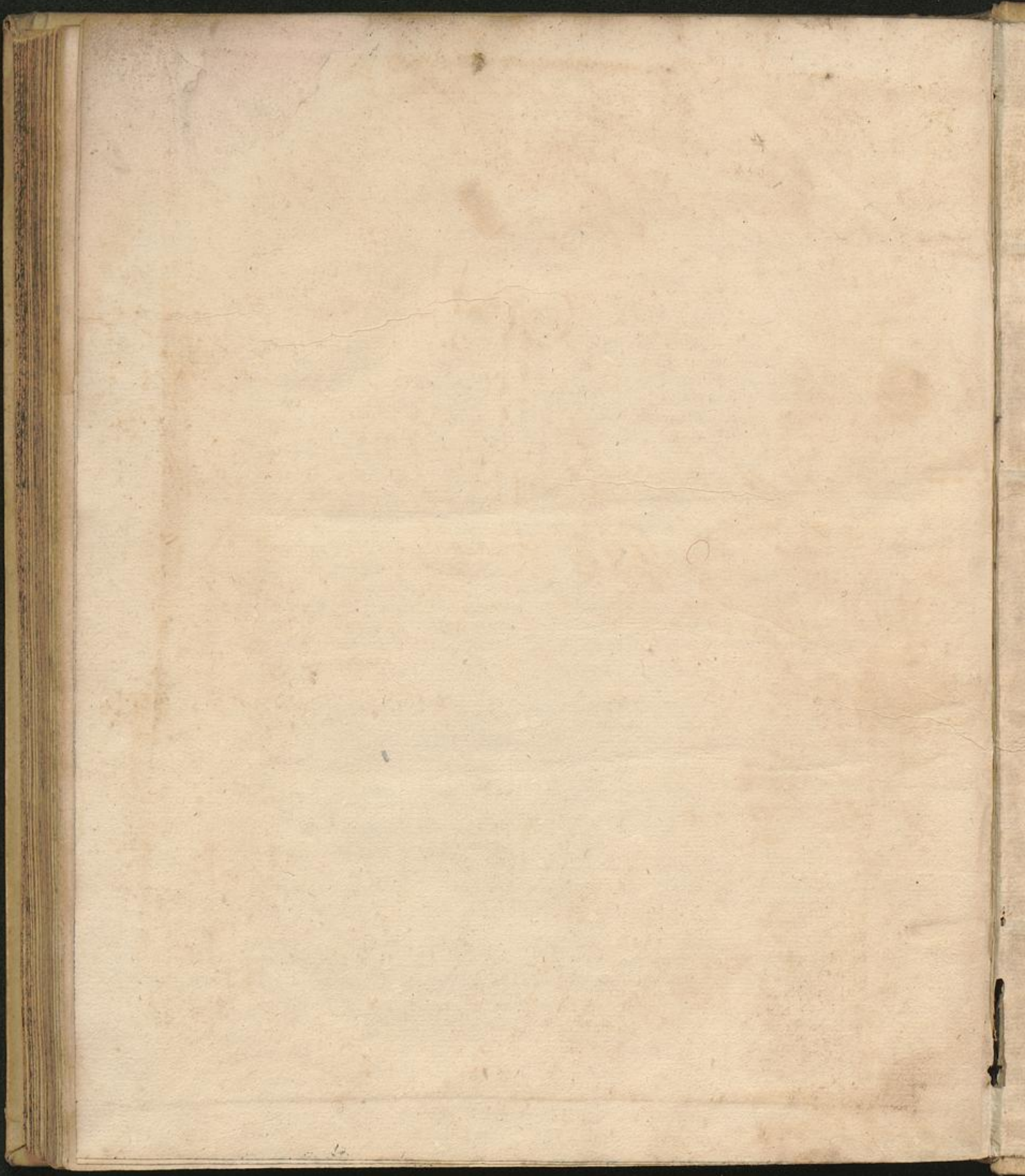






















Theles  
Doctorū  
Academiae  
Lovan.

Th

2170